Daugiau rasta papuošalų. Kapuose Nr. 12 ir 13 aptikta žalvarinių lankinių segių (k . Nr. 12 tik jos fragmentas). Kape Nr. 13 rastosios ilgis (liemenėlio) 11 cm.

Kape Nr. 15 aptiktas žalvarinės profiliuotos segės fragmentas. Plote 41 kv. 5A rastas žalvarinės sparninės segės fragmentas. Vyro kape Nr. 5 buvo stamboka žalvarinė antkaklė trimitiniais galais. 'Trimitų" skersmuo - 2 cm. Gerokai apnykusi juostinė žalvarinė apyrankė rasta kape . Nr. 16. Jos lankelis į galus plonėja, jis pusiau apvalaus skersinio pjūvio, 0,4 cm pločio. Juostinė žalvarinė apyrankė (deformuota) aptikta Pl. 29 kv. 8A. Jos lankelis taip pat pusiau apvalaus skersinio pjūvio, 1,1 cm pločio. Lankelio paviršius puoštas išilgai einančiais taškeliais, akutėmis, grioveliais. Lankelio galai puošti skersiniais grioveliais ir taškeliais.

Kape Nr. 13 rastas žalv. žiedas, kurį sudaro 6 nepilnos apvijos, sulenktos iš beveik apvalaus skersinio pjūvio, 0,2 cm storio vielos. Kapuose Nr. 14 ir 16 rasta po žalvarinį žiedą. Jie turi po vieną apviją, lenktą iš 0,2-0,4 cm storio pusiau apvalaus skersinio pjūvio vielos.

Pagal rastąją medžiagą kapus Nr. 12,13 galima datuoti VII-VIII a., kapus Nr. 15,16 - II ar III a. po Kr.

Kapinyno tyrinėjimai užbaigti. Per 1989-1991 m. ištirtas 2298 m^2 plotas ir 16 griautinių kapų. Iš jų vienas aptiktas pilkapyje. Tyrinėjimų metu rasti 78 įvairios paskirties žalvario ir geležies dirbiniai, kurie skiriami II-VIII a. po Kr.

Valdas Steponaitis

PADUOBĖS - ŠALTALIŪNĖS (ŠVENČIONIŲ RAJ.) III GRUPĖS PILKAPIU 1990 IR 1991M. TYRINĖJIMAI

IEM 1990 ir 1991m. tęsė Paduobės - Šaltaliūnės III grupės ardomų pilkapių tyrinėjimus, pradėtus 1987m. (žr.

ATL 1986ir 1987m. V., 1988 P. 61-63; ATL 1988 ir 1989m. V., 1990m. P. 61-62). Paduobės - Šaltaliūnės (Švenčionių raj. Švenčionėlių apyl.) pilkapių III grupė yra apie 2,2km į pietvakarius nuo Švenčionėlių, apie 0,8 km į vakarus nuo Sudotėlio ežero. Beveik visi išsidėstę tarp kairiojo Žeimenos kranto ir geležinkelio Daugpilis - Vilnius siaurame 100-150m pločio ruože. Kelių pilkapių grupelė yra kitoje geležinkelio pusėje.

1990m. IEM ištyrė ardomą pilkapį Nr.3. Jis buvo 8-9m skersmens, 0,7-0,8m aukščio. Didžioji pilkapio vakarinės pusės dalis nuslinkusi į upę, o centre buvo nedidelė duobė. Sampilas apaugęs pušimis, akmenų vainiko bei griovio liekanų sampilo paviršiuje nesimato. Rytinėje pusėje sampilas pereina į neaukštą nuokalnę. Pilkapis supiltas iš šviesaus smėlio, akmenų vainikas krautas iš stambesnių ir vidutinio dydžio akmenų viena eile ant pilkapio pagrindo. Akmenų vainikas nėra vientisas, kiek geriau išlikęs pietrytinėje pilkapio dalyje, kitose vietose tik pavieniai arba nedidelės grupės akmenų.

Sampile, skirtingame gylyje, rasti 2 degiminiai kapai. Kapas Nr. 1 buvo 0,15-0,2m gylyje, 2,4x2,lm dydžio plote. Kapo duobė yra 0,4-0,5m gylio. Keliose kapo vietose rasta nedaug degėsių bei pavienių angliukų. Deginti kauliukai išbarstyti visame plote. Rastos 4 lipdytos, lygiu paviršiumi šukės, susilydąs žalvario gabalas bei kaulinio dirbinio fragmentas, ornamentuotas dviem eilėmis akučių. Kapas Nr.2 buvo 0,25m gylyje, 0,8x0,9m dydžio, įkastas į sampilą su nežymiais degėsių bei pavienių angliukų pėdsakais. Jame rastos dvi žalvarinės kniedės, kaulinių plokštelių, ornamentuotų akutėmis,fragmentai bei susilydą žalvario ir sidabro gabalėliai. Į kapą supilti net smulkiausi jų lašeliai. Kaulinių dirbinių dalys ornamentuotos kaip ir kape Nr.l.

Šiame pilkapyje, apie 0,15m gylyje, rastos dvi mažos akmenų krūsnys. Vienoje ant 15 smulkių akmenukų pastatytas 0,15x0,10x0,20m dydžio akmuo; jo dydis

0,22xl9x0,22m.Kita krūsnis krauta iš 9 akmenų: 3 natūralūs 0,12x0,10x0,09, 0,11x0,08x0,07, 0,09x0, lx0,06m dydžio, kiti skaldyti ir kiek smulkesni. Krūsnies aukštis 0,2m, skersmuo 0,2-0,23m.

Degintinių kapų chronologija neaiški. Remiantis bendra pilkapio struktūra, šį pilkapį būtų galima datuoti I tūkst.pab. - II tūkst. pr.

Pilkapis Nr. 4 buvo geležinkelio apsauginėje zonoje. Jis 13-14m skersmens, 1,25m aukščio, paviršiuje matėsi kelių akmenų viršūnės. Ištyrus pilkapį, paaiškėjo, kad dalis jo rytinės pusės nukasta pilant geležinkelio sampilą, o šiaurinės ir pietinės pusės sampilo kraštai buvo ariami, tačiau išliko didžioji akmenų vainiko dalis. Jis sukrautas iš labai didelių 0,8x0,7x0,65; 0,85x0,73x0,78; 0,93x0,82x0,7m ir panašaus dydžio akmenų viena eile, jie labai glaudžiai sudėti vienas prie kito. Kai kur buvo padėti ir keli smulkūs akmenukai. Sampilas piltas iš aplinkinio smėlio su nežymiomis angliukų priemaišomis. Jo šiaurinėje dalyje rasti 4 suanglėję rąstai. Vienas padėtas įstrižai aukštyn (45°), kitas gulsčiau, atrodo, buvo sumesti pilant sampilą. Didžiausio rąsto ilgis 2,9m, skersmuo 0,15-0,17m. Pilkapio pagrindas 7-10cm storio tamsesnės žemės su degėsiais sluoksnis.

Šiame pilkapyje aptikti 2 degintiniai kapai. Kapas Nr.1 pailgos formos, 0,25-0,3m pločio, 1,4m ilgio. į vieną galą plonėjo. Į jį buvo supilti iš laužavietės surinkti deginti kauliukai su apdegusiomis įkapėmis. Tai 2 geležinės sagtys, geležinių apkalėlių fragmentai, stačiakampio skerspjūvio įvijėlių dalys. Sagtelės ovalo formos, 4,5x2,8 ir 4,5x2,5cm dydžio, įlenktais priekiais, puoštos skersiniais ranteliais. Vienos liežuvėlis su X formos įkartėle. Degintinis kapas Nr.2 buvo įrengtas kitaip. 2,4x2,6m plote išmėtyti deginti kaulai, sumaišyti su degėsiais. Kapo storis siekė 0,15-0,2m; įrengtas ant pilkapio pagrindo, be įkapių. Pilkapio sampile dar buvo rastas akmeninio galąstuvėlio fragmentas. Pilkapį pagal radinius galima datuoti VIa.

Šio pilkapio tyrinėjimai patikslino pilkapyno datavimą VIa. - I tūkst. pab., II tukst. pradžia.

Ilona Vaškevičiūtė

ŠUKIONIŲ (PAKRUOJO RAJ.) KAPINYNO 1990M. TYRINĖJIMAI

1990 metais MALU tęsė Šukionių kapinyno tyrinėjimus (žr. V.Šimėnas. Šukionių kapinyno tyrinėjimai 1988m. // ATL 1988 ir 1989 metais. V., 1990. P.105; I.Vaškevičiūtė. Šukionių kapinyno (Pakruojo raj.) 1989m. tyrinėjimai//Ten pat. P. 114). Buvo dirbama vakariniame ir pietiniame kapinyno pakraščiuose. Ištirta 501m^2, rasti 43 kapai, 163 radiniai.

Pasirodė, jog ir ši kapinyno dalis smarkiai nukentėjusi nuo ūkinės veiklos. Juolab, kad laidota negiliai, vos 35-45cm gylyje. Ypač apardyta pietinė kapinyno dalis, čia nerasta nė vieno geriau išlikusio kapo. Duobės kastos 200x70-180x55cm dydžio, užapvalintais galais. Mirusieji laidoti nedeginti, guldyti aukštielniki, ištiestomis kojomis, krūtinės srityje sudėtomis rankomis. Vyrai ir moterys laidoti priešinga kryptimi- vyrai dažniausiai galva į šiaurę 315-360° kryptimi, moterys į pietus 170-195° kryptimi. Pasitaikė ir išimčių. Mirusieji laidoti su įkapėmis: vyrai su 2-3 ietimis, kurių ietigaliai guli vienoje ar kitoje galvos pusėje. Skersai šlaunikaulių dedamas kovos peilis (k. 124), dažnam ant dešinės kojos uždėtas pentinas (rasti tiek geležiniai, tiek ir puošnūs žalvariniai), ant kaklo antkaklė su kabliuku ir kilpele galuose, ant krūtinės segė, ant rankos apyrankė. Retas vyras palaidotas sujuostas odiniu diržu, kurio paviršius puoštas žalvariniais spurgeliais.

Moterys laidotos su darbo įrankiais ir papuošalais. Galvos-peties srityje rasti peiliukai lenkta viršūnėle, ylos, geriamųjų ragų apkalai (k..129). Ant kaklo- antkaklės, beje, kaip ir vyrų